
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תיאוריות אנתרופולוגיות - 53536

תאריך עדכון אחרון 25-01-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר יהודה גודמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ygoodman@huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב' 14:00-15:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס "תיאוריות אנתרופולוגיות" נעקוב אחרי כיווני חשיבה עיקריים באנתרופולוגיה ביקורתית כפי שזו התפתחה מאמצע שנות השמונים של המאה שעברה. במהלך הסמסטר נדון בדרכי חשיבה שהתפתחו אחרי מה שכונה "משבר הייצוג" – שבמסגרתו הצביעו אנתרופולוגים על הבעייתיות של ייצוג השדה החברתי באמצעים ספרותיים, ולאור יחסי הכוח בין האנתרופולוגים למושאי מחקריהם. בהתאם, נבחן כיצד עלו שאלות על רטוריקה אתנוגרפית מחד ופוליטיקה בשדה ומחוצה לו מאידך (אתנוגרפיה כטקסט, אנתרופולוגיה וכוח). גישות עכשוויות שהניבה האנתרופולוגיה הביקורתית, מפתחות מחדש מושגים מרכזיים באנתרופולוגיה כמו תרבות, שדה, מקום וזמן. החשיבה האנתרופולוגית התפתחה באמצעות אתנוגרפיות שבהן (ודרכן) הטמיעו אנתרופולוגים את התיאוריות והפרדיגמות השונות שהנחו אותם, כמו גם באמצעות חשיבה תיאורטית מפורשת יותר על הפעולה המחקרית. במהלך הקורס נשלב בין דיון בדוגמאות אתנוגרפיות ובין דיון רפלקטיבי-תיאורטי. נשאל עם מי התכתבו האנתרופולוגים השונים? מהי הביקורת שמתחו על מי שקדם להם? מה מתאפשר בחקירה האנתרופולוגית כתוצאה משאלות חדשות שהעלו, ומה נותר מחוץ לכיווני החשיבה הללו?

מטרות הקורס:

הכרת תיאוריות ושאלות מרכזיות באנתרופולוגיה ביקורתית עכשווית בהקשר היסטורי ותיאורטי. לתרגל שימוש בתיאוריות אלו בניתוח תהליכים חברתיים ולפתח חשיבה ביקורתית בשאלות תיאורטיות באנתרופולוגיה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לזהות עקרונות בולטים בהמשגות באנתרופולוגיה ביקורתית.
- לקרוא מאמר עכשווי באנתרופולוגיה, להבין את הטענות וכיצד הם מבוססים על ממצאים אתנוגרפיים.
- לעקוב מקרוב אחרי התפתחותה והשתנותה של חשיבה תיאורטית באנתרופולוגיה.
- לסווג את הגישות השונות במסגרת האנתרופולוגיה הביקורתית.
- לפרש פריטי קריאה רלוונטיים בתחום זה
- לערוך אינטרציה בין פרטים שונים
- להכליל מפרויקט מחקרניים, אתנוגרפיים לשאלות תיאורטיות רחבות יותר.
- לבקר את הגישות השונות באנתרופולוגיה ביקורתית.
- על בסיס עבודה של תיאור, ופירוש של ייצוג של מציאות חברתית, לנתח ולבנות טיעון תיאורטי בהתכתבות עם דרכי חשיבה אנתרופולוגיות

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ותרגול

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- א. מבוא: התפתחות תיאוריות באנתרופולוגיה - ניתוח היסטורי ואנליטי -- תיאוריות אנתרופולוגיות: מקלסיות לביקורתיות
- מהי "חשיבה אנתרופולוגית" ומהי חשיבה אנתרופולוגית "ביקורתית"?
- קשיים בהגדרת "תיאוריה אנתרופולוגית" ודרכי לימודה וחקירתה
- ב. תרבות וסובייקט בחשיבה אנתרופולוגית עכשווית
- הסובייקטיות הממוקמת: חוויות חיים מכוננות, כוח רגשי, מיקום חברתי
- הסובייקטיות הפועלת: אימפרוביזציה - בין הגיון תרבותי ליחסים חברתיים
- הסובייקטיות הגופנית והחומריות המפעילה
- ג. תרבות בעידן ה"פוסט" -
- סובייקט, תרבות, מקום: אנתרופולוגיה של העיר
- אנתרופולוגיה של הגלובלי ואנתרופולוגיה של הכלכלה
- אנתרופולוגיה פוסט קולוניאלית: הסובייקט האמביוולנטי
- ד. אנתרופולוגיות מנקודות ראות אחרות
- 1 - בין אנתרופולוגיה של מגדר לאנתרופולוגיה פמיניסטית
- ה. אנתרופולוגיה של המובן מאליו
- אנתרופולוגיה של המדע, טכנולוגיה ורפואה
- ו. הסובייקט המקומי ואנתרופולוגיה פילוסופית
- הסובייקטיות כ"אדם": חשיבה אנתרופולוגית בשיחות עם פילוסופיות.ים.

חומר חובה לקריאה:

Hertzfeld, Michael. 2001. Orientations: Anthropology as a practice of theory. In: *Anthropology: Theoretical Practice in Culture and Society*. Pp. 1-4, end of 2nd paragraph on p. 4. Oxford: Blackwell.

Stoler 2002, Chapter 4, *Sexual Affronts and Racial Frontiers: Cultural Competence and Dangers of Metissage* " In: *Carnal Knowledge and Imperial Power: Race and Intimate Colonial Rule*. Berkeley: Berkeley University Press.

תרגום לעברית:

סטולר, אן לורה 2008. עלבונות מיניים וגבולות גזעיים: כשירות תרבותית והסכנות הטמונות בבני תערובת. בתוך: יהודה שנהב ויוסי יונה (עורכים), גזענות בישראל. עמ' 220-257. ירושלים: מכון ון ליר, והקיבוץ המאוחד הפתוחה.

Holland D., Lachicott, W. Jr., Skinner, D. Cain C. 1998. *Identity and Agency in Cultural Worlds*. Pp. 3-18, 289-290. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Lock Margret, 2002. *Human Body Parts as Therapeutic Tools: Contradictory Discourses and Transformed Subjectivities*. *Qualitative Health Research*. 12(10):1406-1418.

Low, Setha, *Maintaining Whiteness: The Fear of Others and Niceness*. *Transforming Anthropology*, 17 (2): 79-92.

Appadurai, Arjun. 1990. *Disjuncture and Difference in the Global Cultural Economy*. *Theory, Culture and Society*, 7: 295-310.

(Note: A longer version was published in *Public Culture* 2(2): 1-24).

תרגום לעברית: אפדוראי, ארז'ון 2013 (1990), נתק ושונוות בכלכלת התרבות העולמית בתוך: מקגי ר' וג'ון ריצרדס וורמס (עורכים). תיאוריות אנתרופולוגיות. עמ' 865-890. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

באבא, הומי ק. 2004 (1998). החומר הלבן (היבט פוליטי של לובן). בתוך: יהודה שנהב עורך, קולוניאליזם והמצב הפוסט קולוניאלי. עמ' 128-134. ירושלים ותל אביב: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

Mahmood, Saba 2003. *Ethical Formation and Politics of Individual Autonomy in Contemporary Egypt*. *Social Research* 70 (3): 837-66.

תרגום לעברית: סאבא, מחמוד 2014. חינוך אתי ופוליטיקה של אוטונומיה אישית במצרים בת זמננו. בתוך: הרצוג חנה וענת לפידות-פירילה, פרדוקס ספינת תזאוס: מגדר, דת ומדינה. עמ' 142-122. ירושלים ותל אביב: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד.

Lester Rebecca, J. 2009. *Brokering Authenticity Borderline Personality Disorder and the Ethics of Care in an American Eating Disorder Clinic*, *Current Anthropology* 50 (3): 281-302

סאראמגו, ז'וזה 2000 (1995). על העיוורון. תרגמה מפורטוגזית, מרים טבעון. עמ' 9-50. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

חומר לקריאה נוספת:

Clifford, James. 1986. *Introduction: Partial Truths*. In James Clifford and George E. Marcus (Eds.), *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography*. Pp. 1-26. Berkeley: University of California Press.

Marucs, George E. and Michael M.J. Fischer. 1986. Chapter 1: *A Crisis of Representation in the Human Sciences*. In: *Anthropology as Cultural Critique: An Experimental Moment in the Human Sciences*. Pp. 7-16. Chicago: University of Chicago Press.

Eduardo Bonilla-Silva 2012. *The invisible weight of whiteness: the racial grammar of everyday life in contemporary America*, *Ethnic and Racial Studies*, 35(2): 173-194.

סער, עמליה. 2007. "'קוויה': על נשים חזקות בחברה הפלסטינית בישראל". בתוך: חנה הרצוג, טל כוכבי ושמרון צלינקר (עורכים). דורות, מרחבים, זהויות: מבטים עכשוויים על חברה ותרבות בישראל. עמ' 269-393. ירושלים: ון-ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד.

- Ortner, Sherry. 2006. Introduction: Updating Practice Theory. In: *Anthropology and Social Theory: Culture, Power and the Acting Subject*. Pp. 1-18. Durham: Duke University Press.
- השילוני-דולב, יעל. 2004. "מיהו תינוק רצוי? הפלות סלקטיביות בשל אנומליות בכרומוזומי מין בגרמניה ובישראל. תאוריה וביקורת, 25: 97-122.
- Martin Emily, 1991. *The Egg and the Sperm: How Science has Constructed a Romance Based on Stereotypical Male-Female Roles*. *Signs* 16(3): 485-501.
- Pandolfi, Mariella, 1991. *Memory within the body: Women's Narratives and Identity in a Southern Italian Village*. In: Ed. Beatrice Pfleiderer and Gilles Beau, *Anthropologies of Medicine*. Pp. 59-65. Heidelberg: Vieweg.
- Rapp, Rayna. 1997. *Real Time Fetus: the Role of the Sonogram in the Age of Monitored Reproduction*. In Gary Lee Downey, Joseph Dumit, and S. Traweek (Eds.), *Cyborgs and Citadels: Anthropological Interventions into Techno-Humanism*, pp. 31-48. SAR/University of Washington.
- נאמן, רינה. 2011. "תפילה תל אביבית: בית תפילה ישראלי בתל אביב". סוציולוגיה ישראלית, י"ב: 431-403.
- de Certeau, Michel 1984. *Walking in the City*. In: *The Practice of Everyday Life*. Pp. 91-99, 106-110. Translated and Edited by Steven Rendall. Berkeley: University of California Press.
- Gupta, Akhil and James Ferguson. 2001. *Beyond "Culture": Space, Identity and the Politics of Difference*. In: Gupta, Akhil and James Ferguson, Eds. *Culture, Power, Place: Explorations in Critical Anthropology*, pp. 33-51. Durham: Duke University Press.
- (George E. Marcus. 1995. *Ethnography in/of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography*. *Annual Review of Anthropology*, 24(1): 95-117. <http://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.an.24.100195.000523> Also published as: Ch 3: *Ethnography in/of the World System: The Emergence of Multi-Sited Ethnography*. In: *Ethnography through Thick and Thin*. Princeton: Princeton University Press.
- Wolf, Eric R. 2010 (1982). Introduction. In: *Europe and the People without History*. Pp. 3-23. Berkeley: University of California Press.
- Gupta, Akhill and Sharma, Aradhana. 2006. *Globalization and Post Colonial States*. *Current Anthropology* 47 (2): 277-307
- גרמשי, אנטוניו. 2004. הגמוניה, אידיאולוגיה ותרבות. בתוך: על ההגמוניה: מבחר מתוך 'מחברות מהכלא', (תרגום אלון אלטרס). עמ' 88-105. תל-אביב: רסלינג. (2004 A341 G69 575 DG, 000543922).
- סעיד, אדוארד. 2000 (1978). לדעת את האוריינטלי. בתוך: אוריינטליזם. עמ' 35-50. תל אביב: עם עובד.
- Fanon, Frantz. 2004 (1963). *Excerpts from The Wretched of the Earth*. Translated by Richard Philcox. Forward by Homi K. Bhabha. Pp. 52-144. New York: Grove.
- תרגום: פאנון, פרנץ. 2006 (1963). מקוללים עלי אדמות. עמ' 43-106. תל אביב: הוצאת בבל.
- צ'קרוורטי ספיבק, גיאטרי 2004 (1988) כלום יכולים המוכפפים לדבר. בתוך: יהודה שנהב, עורך, קולוניאליות והמצב הפוסט קולוניאלי. עמ' 135-185. ירושלים ותל אביב: מכון ון ליר והוצאות הקיבוץ המאוחד.

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 34 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 5 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
40 %
נוכחות / השתתפות בסיור 5 %
אחר 16 %

מידע נוסף / הערות:

משקל העבודה הסופית יקבע בהתאם להגשת מטלות הרשות כגון דוחות הקריאה כמוסבר בסילבוס.